

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Kuzmin Eduard

TOWARDS THE DESIGN OF A SYSTEM OF PUNISHMENTS IN INTERNATIONAL CRIMINAL LAW	233
---	-----

Мануйлова Катерина Вікторівна

ЮРИСДИКЦІЙНІ ТА НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ У КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	235
---	-----

Цибульська Ольга Юрійвна

ЩОДО ПИТАННЯ НЕДОТРИМАННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЧЕРЕЗ РЕЛІГІЙНІ ПЕРЕКОНАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	238
--	-----

Войтович Павло Петрович

ПРАВО НА УЧАСТЬ ЯК ШЛЯХ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ.	241
---	-----

Hryb Anna

INTERNATIONAL PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN THE INFORMATION SOCIETY	244
---	-----

Плотніков Олексій Вікторович

УХВАЛЕННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО ДЕЯКІ ВИДИ ЗВИЧАЙНОЇ ЗБРОЇ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ КРОК В ФОРМУВАННІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ОБМЕЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕЯКИХ ВИДІВ ОЗБРОЄНЬ В БОЙОВИХ ДІЯХ.	247
--	-----

Федорова Тетяна Сергіївна

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО У СУЧАСНИХ ВИКЛИКАХ УКРАЇНИ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	250
--	-----

Hrebeniuk Dmytro

THE DISCUSSION AROUND THE DEFINITION OF «EUROCRIME»	252
---	-----

Бірюков Руслан Миколайович

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОТОКОЛІВ ДО КОНВЕНЦІЇ ПРО ЄВРОПОЛ	255
---	-----

Бондарюк Ольга Олегівна

ПРОБЛЕМАТИКА В ПРОЦЕДУРІ ПОВЕРНЕННЯ ВИКРАДЕНИХ ДІТЕЙ НА ПОСТІЙНЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ	258
---	-----

Галат Владислав Ігорович

ВПЛИВ ВІЙНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВОРІВ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	262
---	-----

Жакун Маргарита Юріївна

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВІЙНИ: СИНЕРГІЯ ВОЄННОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ	265
---	-----

Івахненко Єлизавета Олександрівна

ДО ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ СУТНОСТІ ДЕФІНІЦІЇ КІБЕРПРОСТОРУ ТА МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ	269
--	-----

Марченко Дмитро Вікторович

ЕЛЕКТРОННІ ДОГОВОРИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ ФОРМИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ	271
--	-----

Омельченко Іван Ігорович

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	274
---	-----

Островерхий Олександр Олександрович

МЕХАНІЗМИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОКАРАННЯ ЗА ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.	279
---	-----

Раздорожний Герман Юрійович

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ АДВОКАТІВ	281
---	-----

Редченко Ярослав Олександрович

ЕМІСІЯ ТА ОБІГ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ: ПОРІВНЯННЯ МІСА ТА ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ...	284
---	-----

4. Конвенція про кіберзлочинність : Міжнародний документ від 23.11.2001. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text (дата звернення 21.04.2025).

5. Creation of a Global Culture of Cybersecurity : Resolution adopted by the General Assembly [on the report of the Second Committee (A/57/529/Add.3)] 57/239. URL: https://www.itu.int/ITU-D/cyb/cybersecurity/docs/UN_resolution_57_239.pdf (date of access: 21.04.2025).

6. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) : Міжнародний документ від 27.04.2016 № 2016/679. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення 21.04.2025).

7. Пазюк А. В. Міжнародно-правове регулювання інформаційної сфери (теоретичні і практичні аспекти) : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.11. Київ, 2016. 467 с.

8. Новицький В. Я. Проблематика правового регулювання інформаційної та кібербезпеки в сучасній світовій політиці: міжнародно-правовий аспект. *Європейські перспективи*. 2021. № 2. С. 84–91.

Ключові слова: цифрова трансформація, інформаційно-комунікаційні технології, кіберпростір, кібербезпека, глобалізоване інформаційне середовище, міжнародне право.

Keywords: digital transformation, information and communication technologies, cyberspace, cybersecurity, globalised information environment, international law.

Марченко Дмитро Вікторович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права*

ЕЛЕКТРОННІ ДОГОВОРИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ ФОРМИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВАЗАСТОСУВАННЯ

Сучасна інформаційна епоха потребує нестандартних рішень для давно відомих викликів. У ХХІ столітті людство перейшло на новий рівень розвитку цивілізації, де технологічний прогрес визначає темп змін. Ми перебуваємо у світі безперервного вдосконалення цифрових технологій і активного розширення можливостей Інтернету. Ці процеси кардинально впливають на всі сфери життя – від освіти й економіки до культури та соціальної взаємодії. Інтернет відкриває безмежні перспективи для комунікації, обміну знаннями та ведення бізнесу, стираючи географічні кордони. Однак, разом із новими можливостями виникають і виклики: кібербезпека, збереження приватності, контроль над поширенням дезінформації. Саме тому адаптація до цифрової реальності стає ключовою умовою успішного розвитку суспільства.

Сьогодні інформаційна обізнаність суспільства досягла такого рівня, що важко уявити сферу, де інформаційно-комунікаційні технології в тій чи іншій мірі не застосовуються. Інформаційно-комунікаційні технології є досить вагомим чинником впливу на суспільство у XXI столітті. Їх інноваційний вплив пов'язаний зі способом життя людей, їхньою освітою та роботою, а також взаємозв'язком між урядом і громадянським суспільством [1].

Стрімкий розвиток цифрових технологій та глобалізація економічних процесів призвели до широкого використання електронних договорів у міжнародному приватному праві. Вони стали невід'ємною частиною комерційних відносин, забезпечуючи швидкість, зручність та ефективність укладення угод між суб'єктами з різних юрисдикцій. Однак їх застосування викликає низку правових питань, зокрема щодо визначення належної форми договору, вибору застосовного права та вирішення колізійних аспектів.

Особливе значення має правова природа електронних договорів, адже законодавчі підходи до їх визнання та регулювання можуть суттєво відрізнятися залежно від правової системи держави. Відсутність єдиних міжнародних стандартів створює правову невизначеність, що ускладнює правозастосовну практику. У цьому контексті дослідження колізійних норм та аналіз існуючих підходів до регулювання електронних договорів набуває особливої актуальності.

Електронний договір – це угода, яка складається, обговорюється та виконується повністю в режимі онлайн. Електронні контракти можуть усунути багато витрат, пов'язаних із традиційними ручними контрактами, і мають незліченні інші переваги [2]. Електронний договір – це правочин, оформлений виключно в електронній формі без використання традиційного паперового носія та підписаний за допомогою електронного підпису. Наприклад, якщо ви надсилаєте договір своєму діловому партнеру, а він підписує його електронним способом і повертає вам, такий договір вважається чинним. Також електронні договори можуть існувати у форматі «клік для прийняття», що широко застосовується для програмного забезпечення. У цьому випадку угода укладається шляхом натискання користувачем кнопки «Я згоден».

Форма електронного договору є одним із ключових аспектів його дійсності та правозастосування у сфері міжнародного приватного права. Оскільки різні держави мають відмінні законодавчі підходи до визнання та регулювання електронних угод, виникають колізійні питання, які потребують вирішення через норми міжнародного приватного права.

Одними з ключових колізійних питань, які можуть виникати з електронним договором в міжнародному приватному праві є визначення застосовного права до форми договору, проблема визнання електронної форми договору, автономія волі сторін та її обмеження.

Що стосується визначення застосовного права до форми договору, то загальним принципом колізійного регулювання є *lex loci contractus* (застосування права місця укладення договору) або *lex loci solutionis* (права місця виконання

зобов'язання). Однак в умовах електронних договорів, які можуть бути укладені дистанційно без визначеного географічного місця, застосування цих традиційних принципів ускладнюється. Деякі правові системи використовують підхід, згідно з яким до форми договору застосовується право країни однієї зі сторін або право, обране сторонами відповідно до принципу автономії волі.

Проблема визнання електронної форми договору є також досить актуальною, так як не всі правові системи однаково визнають електронні договори рівноцінними письмовим. Наприклад, у Європейському Союзі діє принцип технологічної нейтральності, закріплений у Регламенті eIDAS, що забезпечує визнання електронних підписів у транскордонних угодах [3]. У США подібну роль виконує Закон про електронні підписи у глобальній та національній комерції (ESIGN Act) [4]. Водночас у деяких країнах електронні документи можуть не мати такої ж юридичної сили, що створює потенційні колізії у міжнародних відносинах.

У міжнародному приватному праві сторони зазвичай можуть самостійно обирати право, яке регулюватиме їхній договір, що визначається, як автономія волі сторін. Проте вибір права може бути обмежений імперативними нормами певної держави, особливо якщо договір стосується прав споживачів або інших категорій захищених осіб. Крім того, в деяких країнах можуть діяти особливі вимоги щодо форми угод у певних сферах (наприклад, нерухомість або фінансові послуги), що може ускладнити визнання електронної форми договору.

Отже, у зв'язку з розвитком технологічних процесів, електронні договори стали невід'ємною частиною сучасних міжнародних комерційних відносин, забезпечуючи швидкість, зручність та ефективність укладення угод. Водночас їх використання породжує низку колізійних питань, зокрема щодо визначення застосовного права до форми договору та забезпечення його правозастосування в різних юрисдикціях. Сучасне міжнародне приватне право стикається з низкою колізійних питань, що надає поштовх для подальшого розвитку міжнародно-правового регулювання електронних договорів. Даний розвиток має ґрунтуватися на гармонізації національних норм, посиленні міжнародного співробітництва та впровадженні єдиних стандартів щодо електронної ідентифікації та підпису. Це дозволить забезпечити більшу правову визначеність, знизити ризики для суб'єктів міжнародних комерційних відносин та сприяти ефективному правозастосуванню в умовах цифрової економіки.

Список використаних джерел:

1. Tea Edisherashvili. Legal Regulation of Electronic Contract and General Review. *European Scientific Journal*. 2016. P. 50-55.
2. Ironclad journal. What Is an Electronic Contract? URL: <https://ironcladapp.com/journal/contracts/what-is-an-electronic-contract/#:~:text=An%20electronic%20contract%20is%20an,and%20have%20countless%20other%20advantages>.
3. eIDAS Regulation. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/eidas-regulation>.

4. The Electronic Signatures in Global and National Commerce Act (E-Sign Act). URL: <https://www.fdic.gov/resources/supervision-and-examinations/consumer-compliance-examination-manual/documents/10/x-3-1.pdf>.

Ключові слова: електронні договори, міжнародне приватне право, колізійні питання, правозастосування, інформаційно-комунікаційні технології, технологічні процеси.

Keywords: electronic contracts, private international law, conflict of laws issues, law enforcement, information and communication technologies, technological processes.

Омельченко Іван Ігорович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права, викладач Фахового
коледжу Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Сучасна практика ведення воєнних дій свідчить про суттєві розбіжності між нормативним змістом принципу пропорційності, як його закріплено в нормах міжнародного гуманітарного права (далі – МГП), та реальним механізмом його застосування в умовах сучасних збройних конфліктів. Незважаючи на усталеність теоретичної основи принципу, його імплементація зіштовхується з численними викликами, що ускладнюють забезпечення ефективного захисту цивільного населення. Зокрема, відсутність уніфікованих підходів до оцінки пропорційності шкоди, завданої цивільним об'єктам унаслідок атак, а також невизначеність у трактуванні допустимого «надлишку» шкоди, ставлять під сумнів дієвість цього принципу на практиці.

Це особливо актуалізується у випадках конфліктів з асиметричними сторонами, де різниця у військовому потенціалі й тактиці ведення бойових дій унеможливає формальне дотримання балансу між воєнною необхідністю та гуманітарними обмеженнями. Збройна агресія проти України, бойові дії в Секторі Газа, Ємені та Сирії ілюструють тенденцію до ігнорування або свідомого порушення принципу пропорційності, що веде до масових жертв серед цивільного населення, руйнування об'єктів критичної інфраструктури та зростання рівня безкарності.

У зв'язку з цим, вивчення проблем реалізації принципу пропорційності у контексті новітніх збройних конфліктів набуває не лише наукового, а й практичного значення, зокрема для удосконалення міжнародно-правових механізмів притягнення до відповідальності за його порушення, а також для зміцнення ефективності МГП у цілому.

Принцип пропорційності є однією з основоположних норм МГП, що передбачає необхідність збереження балансу між досягненням конкретної та прямої